

Brüsszel, 2020.9.30.
SWD(2020) 303 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM

2020. évi jogállamisági jelentés Országfejezet – A jogállamiság helyzete Dániában

amely a következő dokumentumot kíséri

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, A GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

2020. évi jogállamisági jelentés A jogállamiság helyzete az Európai Unióban

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 300 final} - {SWD(2020) 301 final} -
{SWD(2020) 302 final} - {SWD(2020) 304 final} - {SWD(2020) 305 final} -
{SWD(2020) 306 final} - {SWD(2020) 307 final} - {SWD(2020) 308 final} -
{SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} - {SWD(2020) 311 final} -
{SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 313 final} - {SWD(2020) 314 final} -
{SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} - {SWD(2020) 317 final} -
{SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} - {SWD(2020) 320 final} -
{SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} - {SWD(2020) 323 final} -
{SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 325 final} - {SWD(2020) 326 final}

ÖSSZEFOGLALÓ

Dániában egyenletesen magas a bíróságok érzékelt függetlenségének szintje, és 2019-ben is tettek lépéseket a bírákra vonatkozó fegyelmi intézkedések és a bírák elszámoltathatósága keretének további javítására. Az igazságszolgáltatási rendszer hatékonysága megfelelő, annak ellenére, hogy az elmúlt években az ügyintézési idő csekély mértékű növekedését lehetett tapasztalni. Ezzel együtt az érdekeltek aggodalmuknak adtak hangot az elegendő erőforrások hiánya miatt, emellett a rendszer digitalizációja továbbra is kihívást jelent. A kormány és a Nemzeti Bírósági Igazgatási Tanács több kezdeményezés révén kíván megbirkózni e kihívásokkal, többek között egy olyan projekt segítségével, amelynek célja, hogy digitális eszközöket használjanak a folyamatban lévő ügyek átlagos időtartamának figyelemmel kísérésére.

A felmérések szerint Dániát az EU-ban és az egész világon is az egyik legkevésbé korrump országnak tartják. Jóllehet Dániának nincs célirányos korrupcióellenes stratégiája, sem hivatala, létrehozott egy korrupcióellenes fórumot, amely javítja a hatóságok koordinációját saját korrupcióellenes rendelkezéseik kialakításában. A dán közintézmények híresek arról, hogy igazgatásuk átlátható, a korrupció megelőzésére irányuló keretük pedig megbízható és működőképes. A feddhetetlenségi rendszer központi vonása az etikai és feddhetetlenségi korrupcióellenes szabályok csekély mértékű formalizálása, ennek értelmében kevés rendelet és ellenőrzési intézkedés irányul a korrupció megelőzésére, különösen a felső vezetői funkciókat érintően. Dániában a közelmúltbeli, különösen a politikai pártok finanszírozásáról és a parlamenti képviselők felügyeletéről szóló nemzetközi ajánlások végrehajtásával kapcsolatos eredmények korlátozottak.

A nemzeti médiafelügyeleti hatóság, a Dán Rádió és Televízió Tanács, működésében független, szervezeti felépítése stabil. Nincsenek a média-tulajdonviszonyok átláthatóságát szabályozó konkrét jogszabályok, de a Központi Cégjegyzékből kinyerhető némi információ. Bevezettek néhány kivételt a közigazgatási dokumentumokba való betekintésről szóló törvényt illetően, amely kivételek a gyakorlatban részlegesen korlátozzák az információhoz való hozzáféréshez fűződő jogot. A véleménynyilvánítás szabadságának keretével és általános feltételeivel kapcsolatos vita előmozdítása céljából létrejött egy egyedi bizottság, a Véleménynyilvánítás Szabadságának Bizottsága. E szabadságot az alkotmány védi Dániában, de támogatják Dánia szilárd demokratikus hagyományai és intézményei is.

A fékek és ellensúlyok rendszerét a jogalkotás inkluzív folyamata jellemzi, a jogszabályok előkészítésének átfogó kerete mellett, ideértve az érdekelt felekkel folytatott konzultációt is. A parlamenti ombudsman jól megalapozott szerepkörrel rendelkezik a hatóságok határozatai feletti felügyelet garantálásában. A Nemzeti Bírósági Igazgatási Tanács a közelmúltban több kampányt indított a jogállamiság jelentőségével és a bíróság szerepével kapcsolatos tájékoztatás céljából; e kampányok eszközeként oktatóvideókat, a tanároknak szóló tananyagokat, valamint az újságíróknak címzett weboldalt használtak. A Dán Emberi Jogi Intézet biztosítja a civil társadalmi szervezetek széles körének bevonását az Emberi Jogi Tanácsán keresztül, amely fontos tanácsadói szerepet tölt be.

I. IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI RENDSZER

A dán igazságszolgáltatási rendszer 24 körzeti bíróságból, két felsőbbbíróságból (fellebbviteli bíróság), és a Legfelsőbb Bíróságból, valamint két szakosított bíróságból áll¹. A független Nemzeti Bírósági Igazgatási Tanács felel a bíróságok igazgatásáért és kialakításáért, amely feladatba beletartozik a bíróságok költségvetésének elosztása, valamint az épületek és IKT-rendszerek kezelése. A független Bírói Kinevezési Tanács² nem kötelező erejű javaslatot tesz a bírák kinevezésére az Igazságügyi Minisztérium számára; ezt követően a minisztérium javasolja a végrehajtó hatalom (a királynő) általi hivatalos kinevezésüket³. A Kinevezési Tanács betöltetlen álláshelyenként csak egy bíróra tesz javaslatot. Még nem fordult elő, hogy az uralkodó ne követte volna a Kinevezési Tanács javaslatát. Az átláthatóság érdekében a Bírák Kinevezési Tanácsa sajtóközleményben teszi közzé a betöltetlen álláshelyre vonatkozó javaslatát. Az Ügyészségi Szolgálat autonóm intézmény, amely az Igazságügyi Minisztérium felügyelete alatt áll, és amelyet a legfőbb ügyész vezet⁴. A Dán Ügyvédi Kamara és Jogász Egyesült a jogi hivatást szabályozó független szerv, amely garantálja a jogi hivatás függetlenségét⁵.

Függetlenség

A bíróságok érzékelt függetlenségének szintje nagyon magas. Összességében a nyilvánosság 86 %-a és a vállalatok 80 %-a véli úgy, hogy a bíróságok és a bírák függetlensége „meglehetősen jó vagy nagyon jó”, és a nyilvánosság különösen magas arányban (41 %) véli a függetlenséget „nagyon jónak”. E szám adatok összességében egyenletesen magasak a nyilvánosság tekintetében 2016 óta, és hasonló állandóság jellemzi őket a vállalatok tekintetében 2010 óta⁶.

Több intézkedést hoztak a bírák elszámolhatósági keretének és e keret biztosítékainak a megerősítésére. A bírák tekintetében kétféle fegyelmi intézkedést alkalmazhatnak: a bíróságok elnökei figyelmeztetést adhatnak ki a bíróval szemben a feladatuk hanyag vagy gondatlan ellátásáért, míg a Különleges Vád- és Felülvizsgálati Bíróság⁷ figyelmeztetést

¹ A Tengerészeti és Kereskedelmi Bíróság, valamint az Ingatlan-nyilvántartási Bíróság. CEPEJ (2020), Study on the functioning of the judicial systems in the EU Member States (Tanulmány az uniós tagállamok igazságszolgáltatási rendszereinek működéséről).

² A Kinevezési Tanács tagjait az igazságügyminiszter nevezi ki. A tanács egy legfelsőbb bírósági és egy felsőbbbírósági bíróból áll, akikre a bíróságaik tesznek javaslatot, egy körzeti bíróból, akit a Bírák Tanácsa jelöl, egy ügyvédből, akit a Dán Ügyvédi Kamara és Jogász Egyesület jelöl, valamint a nyilvánosság két képviselőjéből, akikre a Dán Helyi Önkormányzatok Szövetsége és a Dán Felnevelési Egyesület tesz javaslatot.

³ A Legfelsőbb Bíróság elnökének kivételével, akit közvetlenül a Legfelsőbb Bíróság választ ki és nevez ki egy belső eljárásban. Ezenfelül, ami a Legfelsőbb Bíróság tagjait illeti, a jogszabály különös eljárást vezet be, amely szerint a kinevezési testület által választott jelöltet a Legfelsőbb Bíróság bírái is megvizsgálják, mielőtt megerősítenék a kinevezést.

⁴ A legfőbb ügyészt a végrehajtó hatalom (hivatalosan a királynő) nevezi ki az igazságügyminiszter javaslata alapján, a Kormányzati Felvételi Tanács jóváhagyását követően, és az igazságügyminiszter indoklással ellátott ajánlása alapján menthető fel (ebben az esetben az ajánlást közvetlenül a királynőhöz kell benyújtani).

⁵ Az igazságszolgáltatás igazgatásáról szóló törvény, 15. §.

⁶ Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblájának 44., 46. és 48. ábrája. A bíróságok érzékelt függetlenségének szintje a következőképpen osztályozható: nagyon alacsony (a válaszadók kevesebb mint 30 %-a észleli a bírói függetlenséget meglehetősen jónak vagy nagyon jónak); alacsony (30–39 %), átlagos (40–59 %), magas (60–75 %) és nagyon magas (75 % felett).

⁷ A Különleges Vád- és Felülvizsgálati Bíróság egy legfelsőbb bírósági, egy felsőbbbírósági és egy körzeti bíróból, egy ügyvédből és a jogtudományok egy professzorából áll, akiket az uralkodó nevez ki (a bírák

adhat ki, bírságot szabhat ki, és súlyos kötelelességszegés esetén felmentheti a bírót, vagy felfüggesztheti, ha büntetőeljárás indult vele szemben⁸. 2019 óta a bíróság elnöke által kiadott figyelmeztetést is meg lehet fellebbezni a Különleges Vád- és Felülvizsgálati Bíróság előtt⁹, ami további biztosítékot kölcsönöz a rendszernek és összhangban van az Európa Tanács ajánlásaival¹⁰. E reformot többek között a Bírák Tanácsa kezdeményezte egy konkrét ügy alapján, amelyben egy bíró figyelmeztetést kapott az elnöktől, viszont ezt a figyelmeztetést megalapozatlannak tartotta, de nem volt lehetősége felülvizsgálatra. A bírák elszámoltathatósági keretét tekintve egy másik fontos fejlemény, hogy a Bírák Tanácsa elfogadta (a Nemzeti Bírósági Igazgatási Tanáccsal együttműködésben) a bírákra irányadó etikai iránymutatásokra vonatkozó értelmező, magyarázó megjegyzéseket. A 2019-ben elfogadott magyarázó megjegyzések tovább pontosítják a bírákra irányadó 2014-es etikai iránymutatásokat azzal, hogy konkrét példákkal szolgálnak az iránymutatások alkalmazásához. Ez választ ad a Korrupció Elleni Államok Csoportja (GRECO) ajánlására is¹¹.

Az igazságügyminiszternek az ügyészségi szolgálat egyedi esetekben történő utasítására irányuló hatáskörét biztosítékok kísérik, és a gyakorlatban e hatáskörrel nem élnek. Az igazságszolgáltatás igazgatásáról szóló törvény értelmében az igazságügyminiszter általános iránymutatást adhat ki arról, hogy az ügyészség hogyan végezze a feladatát, továbbá utasításokat adhat az ügyészeknek egyedi esetekben, akár arra is, hogy ne emeljenek vádat¹². Az utasítást írásban kell kiadni, indokolással ellátni, és megküldeni írásban a parlament elnökének¹³. A hatóságok szerint, a gyakorlatban úgy tűnik, mindössze egyetlen esetben adott ki az igazságügyminiszter ilyen utasítást még 1995-ben, amikor a legfőbb ügyész nem adhatott utasítást összeférhetetlenség miatt. Ez a gyakorlat a meglévő jogi biztosítékok mellett enyhíteni látszik az ügyészség autonómiájával kapcsolatos kockázatot¹⁴. Az Európai Unió Bíróságának az európai elfogatóparancsról szóló közelmúltbeli ítéletének¹⁵ követve Dánia ezen utasítási jog megléte miatt 2020-ban módosította az ilyen elfogatóparancsok kiadásával kapcsolatos eljárását¹⁶.

---

tekintetében) a bírói kar és (az ügyvéd tekintetében) a Dán Ügyvédi Kamara és Jogász Egyesület jelölése alapján.

⁸ A Különleges Vád- és Felülvizsgálati Bíróság határozataival szemben a Legfelsőbb Bírósághoz lehet fellebbezni. Az igazságszolgáltatás igazgatásáról szóló törvény, 48–49. §.

⁹ Az igazságszolgáltatás igazgatásáról szóló törvény, 48a. §.

¹⁰ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának CM/Rec(2010)12. számú ajánlása, 69. pont. Lásd még: a Bíróság 2018. július 25-i ítélete, *LM*, C-216/18 PPU, 67. pont.

¹¹ GRECO, Negyedik értékelési kör, v. ajánlás, amelyet a GRECO most már kielégítően végrehajtottnak ítélt. GRECO, Negyedik értékelési kör. Interim megfelelési jelentés, 5. o. Lásd még, *EJEB*, 2013. január 9., *Oleksandr Volokov kontra Ukrajna*, (21722/11. sz. kérelem), 175–179. §.

¹² Az igazságszolgáltatás igazgatásáról szóló törvény, 98. § (3). Ettől elkülönítetten vannak olyan esetek, amikor az igazságügyminiszternek jogszabály alapján kell döntenie arról, hogy egy adott ügyben vádat kell-e emelni vagy sem, ideértve a terrorizmussal összefüggő bűncselekményeket, a felségárulást vagy az állam elleni bűncselekményeket; az igazságszolgáltatás igazgatásáról szóló törvény 12. fejezete.

¹³ Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblájának 55. ábrája.

¹⁴ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága Rec(2000)19. számú ajánlásának 13. d) pontja szerint: „ha a kormány jogja van egyedi ügyben utasítást adni, ehhez az átláthatóságnak és tisztességes eljárásnak a nemzeti joggal összhangban álló garanciái kapcsolódjanak”. Ami a biztosítékokat illeti, 13. d)–e) pont.

¹⁵ A Bíróság 2019. május 27-i ítélete, *OG*, C-508/18 és *PI*, C-82/19 PPU egyesített ügyek.

¹⁶ 2020. február 15-től kizárólag a bíróságok rendelkeznek hatáskörrel európai elfogatóparancs kiadására. Az elkövetők kiadatásáról szóló törvény, 46. és 47. §. Lásd még: A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i tanácsi kerethatározat végrehajtásáról, 5–6. o.

Minőség

Aggályoknak adtak hangot az igazságszolgáltatási rendszerre fordított kiadások csökkenése miatt. Dánia bíróságokra fordított kiadásai a GDP %-ában alacsonyok, és az elmúlt években is csökkentek¹⁷. A bírák lakosonkénti száma is meglehetősen alacsony¹⁸. A Bírák Tanácsának „A bírák munkakörülményei” című 2020-as jelentése részletesen elemzi a bírák munkaterhét, és rámutat arra, hogy a bírák száma változatlan maradt, az erőforrások pedig lassan csökkentek 2011 óta, ugyanakkor az ügyforgalom megnövekedett¹⁹. Különösen a bíróságok személyzetének csökkenésével kapcsolatban fogalmaztak meg aggályokat, e csökkenés ugyanis nagyobb munkaterhet jelent a bírák számára. 2020 júniusában a kormány további finanszírozást nyújtott a bíróságoknak, hogy megbirkózzanak az egyre nagyobb ügyhátralékkal, amelyet a bíróságok Covid19-világjárvány miatti bezárása okozott; e finanszírozás további bírói álláshelyekről gondoskodik²⁰.

Folyamatban van néhány kezdeményezés az igazságszolgáltatási rendszer digitalizációját érintően fennálló kihívások kezelésére. A keresetek benyújtására és az idézés továbbítására, valamint az eljárás szakaszainak nyomon követésére csak csekély mértékben állnak rendelkezésre elektronikus eszközök a bíróságokon²¹. Noha minden harmadfokú ítéletet közzétesznek, ez csak részben igaz az első- és másodfokú ítéletekre, és az ítéletek gépi olvashatóságára vonatkozó rendelkezések korlátozottak²². A Nemzeti Bírósági Igazgatási Tanácstól származó információ szerint az ítéletek átfogó online adatbázisa, ideértve az ítéletek anonimizálását is, előkészítés alatt áll, és 2021-re várható. A Nemzeti Bírósági Igazgatási Tanács egy olyan projektet is végrehajt, amely digitális eszközöket használna a folyamatban lévő ügyek átlagos tartamának figyelemmel kísérésére, ami a jövőbeni ügykezelési idők tervezését segítené²³.

Hatékonyság

Az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyan megbirkózik az ügyteherrel, de a lezárási arány némiképp visszaesett. A polgári, kereskedelmi, közigazgatási és más ügyek eldöntésének becsült ideje nagyon rövid, és az átlag alatt marad a polgári és kereskedelmi peres ügyekben minden fórum előtt, jóllehet az elmúlt években csekély mértékben emelkedett²⁴. Ugyanakkor a polgári és kereskedelmi peres ügyek lezárási aránya némiképp csökkent az elmúlt években, a 2017-es 102 %-ról 95 %-ra 2018-ban és 94 %-ra 2019-ben. A folyamatban lévő ügyek száma továbbra is alacsony, különösen a polgári és kereskedelmi peres ügyekben²⁵.

¹⁷ A lakosonkénti kiadás átlagos, de az is folyamatosan csökken 2012 óta. Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblájának 32. és 33. ábrája.

¹⁸ Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblájának 35. ábrája.

¹⁹ Dán Bírák Tanácsa, A bírák munkakörülményei”, 5–8. o.

²⁰ Az Igazságügyi Minisztérium 2020. június 24-i közleménye, Az új bírónak enyhíteniük kell a bíróságra nehezedő nyomáson.

²¹ Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblájának 27. ábrája.

²² Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblájának 28. és 29. ábrája.

²³ Dánia észrevételei a 2020. évi jogállamisági jelentéshez, 10. o.

²⁴ A közigazgatási ügyek tekintetében nem állnak rendelkezésre külön adatok.

²⁵ Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblájának 5–15. ábrája. A lezárási arányra vonatkozó 2019-es adatok elérhetők itt: dániai bíróságok, polgári ügyek.

II. KORRUPCIÓELLENES KERET

A korrupcióellenes rendszer nagymértékben informális etikai és feddhetetlenségi szabályokon, továbbá társadalmi normákon és a nyilvánosság általi ellenőrzésen alapul. Több hatóság vesz részt a korrupció megelőzésében, a jó közigazgatási gyakorlatok és a jogi keretnek való megfelelés előmozdításában. Idetartozik többek között a Pénzügyi Felülvizsgálati Hatóság, a parlamenti ombudsman és a Számvevőszék elnöke. A Munkavállalói és Kompetenciafejlesztési Hivatal, valamint a Miniszterelnöki Hivatal feladata a feddhetetlenség előmozdítása a köztisztviselők és a miniszterek körében. A súlyos gazdasági és nemzetközi bűncselekményekkel foglalkozó államügyészségen belül szakosított egység foglalkozik a korrupciós és külföldi vesztegetési ügyekkel, és jogosult kivizsgálni a súlyos korrupciós ügyeket. A korrupció megelőzését átfogóan szabályozzák a köztisztviselők tekintetében, de Dániában nincs különös jogszabály a visszaélést bejelentő személyek védelmére.

Dánia mind az Európai Unióban, mind az egész világon 1. helyen áll a Transparency International korrupcióérzékelési indexét²⁶ tekintve. Az Eurobarométer felmérés válaszadóinak mindössze 35 %-a véli úgy, hogy a korrupció elterjedt (uniós átlag: 72 %), és mindössze 7 %-uk látja úgy, hogy a korrupció személyesen érinti a mindennapi életében (uniós átlag: 26 %). Ami a vállalkozásokat illeti, a vállalatok 16 %-a véli a korrupciót elterjedtnak (uniós átlag: 63 %), és mindössze a vállalatok 5 %-a tekinti úgy, hogy a korrupció problémát jelent az üzleti tevékenységeiben (uniós átlag: 37 %). Az emberek 25 %-a gondolja úgy, kellő számú büntetőeljárás tántorítja el az embereket a korrupciós gyakorlatoktól (uniós átlag: 36 %), míg a vállalatok 51 %-a véli úgy, hogy egy vezető tisztviselő megvesztegetésével tetten ért személyek és vállalkozások megfelelő büntetésben részesülnek (uniós átlag: 31 %)²⁷.

A dán büntető törvénykönyv kriminalizálja a korrupciót és a kapcsolódó bűncselekményeket. Az aktív és passzív vesztegetés²⁸ büntetőjogi szankciója a közszektorban bírság vagy hat évig terjedő szabadságvesztés-büntetés, a magánszektorban alkalmazott vesztegetés²⁹ pedig bírság vagy négy évig terjedő szabadságvesztés-büntetés. A jogi személyek esetében a bírság kiszabható a jogi személyekre is a büntető törvénykönyv rendelkezései szerinti bűncselekmények tekintetében³⁰. 2018-ban Dánia módosította a büntető törvénykönyv pénzmosásról szóló rendelkezéseit, és növelte a hatályos szankciókat (a leg súlyosabb szankciót 6 évről 8 évre)³¹.

Dánia felülvizsgálta a bűnüldözéssel kapcsolatos általános megközelítését, és 2014-ben a korrupcióra, továbbá a külföldi vesztegetési ügyekre szakosított egységet hozott létre a Gazdasági Bűncselekmények Különleges Ügyészségén (SØIK) belül. A rendőrség, az Ügyészségi Szolgálat és a Gazdasági Bűncselekmények Különleges Ügyészségének (SØIK) szakosított egysége a korrupció kivizsgálására és a korrupcióval szembeni eljárások megindítására hivatott releváns hatóságok. A SØIK szakosított bűnüldözési osztály, amely koordinációs szervként is működik. A SØIK ad otthont a nemzeti pénzügyi hírszerzési

²⁶ Transparency International (2020), 2019-es korrupcióérzékelési index.

²⁷ Eurobarométer 482. gyorsfelmérés (2019), Businesses' attitudes towards corruption in the EU (A vállalkozások korrupcióhoz való hozzáállása az Európai Unióban).

²⁸ Büntető törvénykönyv. 122. és 144. §.

²⁹ Büntető törvénykönyv. 299. § (2) bekezdés.

³⁰ 306. § vö. 2. §.

³¹ A *Folketinget* (a dán parlament), 2018. évi 711. sz. törvénye.

egységnek is, és 2015 óta a nemzetközi ügyekkel, többek között a külföldi tisztviselők megvesztegetésével foglalkozó egységnek is³². A rendőrségen belül a közelmúltban megerősödtek a közbeszerzési eljárások, és lépéseket tettek a rendőrtiszteknek a 2015-ben elfogadott etikai kódexről szóló tájékoztatására és képzésére³³. A visszaélések bejelentését szolgáló rendszer 2019-ben jött létre, és lehetővé teszi a bűncselekmények és a közigazgatási jogsértések, köztük az összeférhetlenségek bejelentését. A polgárok panasszal fordulhatnak a Független Rendőrségi Panasztételi Hatósághoz, amely a rendőrség és az Ügyészségi Szolgálat külső felügyeletét és ellenőrzését végzi³⁴. A GRECO ugyanakkor azt ajánlotta, hogy a hatóságok elemezzék annak szükségességét, hogy a rendőrtisztek tekintetében előírják-e a pénzügyi érdekeltségekről szóló rendszeres nyilatkozattételt, valamint hozzanak-e intézkedéseket a rendőrség személyzetének azon kötelezettségükről szóló tájékoztatást illetően, hogy be kell jelenteniük a rendőrségen belüli, korrupcióval összefüggő hivatali visszaélést³⁵.

Dánia nem rendelkezik kifejezetten a feddhetetlenség előmozdításával és a korrupció megelőzésével foglalkozó szervvel, inkább több hatóság lát el különböző feladatokat. Jóllehet Dániának nincs célirányos korrupcióellenes stratégiája, sem hivatala, létrehozott egy korrupcióellenes fórumot³⁶, amely eseti jelleggel ülészik, hogy a hatóságok javítsák a koordinációt és megosszák az információt. A minisztériumok együttműködnek, és korrupcióellenes jogszabályokat dolgoznak ki. A Pénzügyi Felügyeleti Hatóság iránymutatást, kézikönyveket és utasításokat adott ki az etikus magatartásról és a korrupció elleni küzdelem pénzügyi vonatkozásairól. A Számvevőszék Elnökének Hivatala ellenőrzi az állami intézményeket, és megvizsgálja a parlament és az állami vállalatok által engedélyezett kiadásokat. Ezenfelül más hatóságok, például az Adóügyi Minisztériumon belüli Munkavállalói és Kompetenciafejlesztési Hivatal és a Miniszterelnöki Hivatal rendelkezik feladatokkal a feddhetetlenség előmozdítása és a közigazgatás irányításához kapcsolódó korrupció megelőzése terén³⁷. Mivel Dániában hagyományosan magasak az etikai normák és az átláthatóság a nyilvános eljárásokban, kevés a formális szabály vagy ellenőrző intézkedés, amely kifejezetten a korrupció megelőzését szolgálja, különösen a felső vezetői feladatokkal megbízott személyek tekintetében, és a GRECO ajánlása szerint olyan szabályokat kellene megfogalmazni, amelyek nagyobb kötőerővel rendelkeznek³⁸.

A Munkavállalási és Kompetenciafejlesztési Hivatal magatartási kódexeket adott ki a köztisztviselőknek, míg a minisztereket kinevezésükkor iránymutatással látják el a feddhetetlenségi kérdésekről. A közszektorra vonatkozó magatartási kódex 2017-ben közzétett felülvizsgált változata szabályokat fogalmaz meg a másodállásokról, illetve tartalmazza a közalkalmazottakra irányadó illemszabályokat. A Munkavállalói és Kompetenciafejlesztési Hivatal 2017-ben közzétette a felülvizsgált „A közszektorban alkalmazandó magatartási kódex”, 2015-ben pedig a „VII. kódex – 7 fő kötelezettség” című dokumentumot, amelyek etikai normákat és magatartási szabályokat állapítanak meg a közalkalmazottak számára. Ezek kiegészítéseképpen e-oktatási kurzusokat dolgoztak ki a

³² UNCAC (2017), UNCAC végrehajtási felülvizsgálat – országspecifikus véleményezési jelentés, Dánia.

³³ GRECO, Ötödik értékelési kör. Értékelő jelentés.

³⁴ GRECO, Ötödik értékelési kör. Értékelő jelentés, 48. o.

³⁵ GRECO, Ötödik értékelési kör. Értékelő jelentés, xiii. és xiv. ajánlás.

³⁶ E fórum résztvevői az Igazságügyi Minisztérium, a legfőbb ügyész, a SØIK, a Külügyminisztérium, a Pénzügyminisztérium stb., célja pedig, hogy javítsa a koordinációt és az információcserét a hatóságok között a korrupció elleni küzdelemmel összefüggésben.

³⁷ GRECO, Ötödik értékelési kör. Értékelő jelentés, 17. o.

³⁸ GRECO, Ötödik értékelési kör. Értékelő jelentés.

központi közigazgatás valamennyi alkalmazottja számára. E kódexek ugyanakkor nem alkalmazandók a miniszterekre, akiket a feddhetetlenségi kérdésekről szóló iránymutatásokat tartalmazó kézikönyvvel látnak el kinevezésükkor. Dániában nincs a parlamenti képviselőkre vagy a felső vezetői feladatokat ellátó személyekre vonatkozó etikai kódex³⁹ sem, jóllehet a parlamenti képviselőknek címzett nyilvános levélben tájékoztatják őket az etikus magatartással és a közbizalom fenntartásával kapcsolatos kötelezettségeikről. A GRECO azt ajánlotta, hogy dolgozzanak ki magatartási kódexeket mind a parlamenti képviselők, mind a kormánytagok számára, különösen az összeférhetlenséget érintően, és hogy építsenek ki egy általános stratégiát a felső vezetői funkciót ellátó személyek feddhetetlenségével kapcsolatban⁴⁰.

A közigazgatást kötik a pártatlansággal kapcsolatos szabályok, amelyek mellé az a kötelezettség is társul, hogy minden összeférhetlenséget be kell jelenteni. A közigazgatási törvény szerint egy közigazgatási szerv által foglalkoztatott vagy nevében eljáró személy nem jogosult részt venni egy adott ügyben, ha kételyek merülnek fel a pártatlanságával kapcsolatban. Az összeférhetlenségek elkerülése érdekében a minisztereknek hivatalba lépésükkor fel kell adniuk bármilyen, állami vagy magánvállalatnál betöltött (fizetett vagy nem fizetett) állást⁴¹. Ez ugyanakkor nem terjed ki az önálló vállalkozásra, a pénzügyi érdekeltségekre, a tiszteletbeli tevékenységekre vagy a miniszter politikai pártjához kötődő tevékenységekre. Jóllehet a közigazgatási törvény rendelkezései alkalmazandók a miniszterekre, jelentős mérlegelési mozgásterük marad a potenciális vagy nyilvánvaló összeférhetlenségek bejelentésére, mivel nem kaptak erre nézve túl sok útmutatást. Ezenfelül a törvény nem tartalmaz végrehajthatósági intézkedéseket⁴². A parlamenti képviselők tekintetében nem határozták meg általánosan az összeférhetlenséget, és a jelenlegi keret nem rendelkezik bejelentési mechanizmusról. A GRECO ajánlást tett az eseti nyilvánosságra hozatali követelmény bevezetésére, ha összeférhetlenség merülhet fel egy parlamenti eljárásban vizsgált kérdésben⁴³.

Noha léteznek vagyonynyilatkozati rendszerek, ezeket nem ellenőrzik vagy kényszerítik ki rendszerszinten. A parlamenti képviselők tekintetében rendszeresen nyilvános nyilvántartásba veszik a betöltött állásokat és a pénzügyi érdekeltségeket, és ezeket a nyilvánosság a parlament weboldalán ellenőrizheti. A GRECO ugyanakkor azt ajánlotta, hogy legyenek a képviselőkre alkalmazandó magatartási normák, ahol szükséges⁴⁴. Jóllehet a parlamenti képviselők általában nagymértékben megfelelnek a gazdasági érdekeltségek nyilvántartásának, e megfelelés nem teljes körű⁴⁵. Ugyanígy, nincsenek általános szabályok a magas beosztású köztisztviselők pénzügyi érdekeltségének bevallásával kapcsolatos kötelezettséget illetően, noha minden miniszter szabványos formanyomtatványon köteles nyilatkozni pénzügyi érdekeltségéről, amely nyilatkozatot a hivatalba lépésekor kell benyújtania és évente aktualizálnia kell. A rendszer nem jogszabályokon alapul, de az egymást követő kormányok úgy tartották be, mintha kötelező lenne⁴⁶. Azokra a

³⁹ A „Helyes magatartás a közszektorban” című magatartási kódex, amelyet eljuttattak minden köztisztviselőhöz. E kiadvány célja, hogy pontosítsa az alapvető követelményeket és feladatokat a közszektor alkalmazottai számára.

⁴⁰ GRECO, Ötödik értékelési kör. Értékelő jelentés, i., ii. és iii. ajánlás.

⁴¹ A miniszterek javadalmazásáról és nyugdíjáról szóló törvény 8. cikke értelmében.

⁴² GRECO, Ötödik értékelési kör. Értékelő jelentés, 67–69. bekezdés.

⁴³ GRECO, Ötödik értékelési kör. Értékelő jelentés, ii. ajánlás.

⁴⁴ GRECO, Ötödik értékelési kör. Értékelő jelentés, iv. ajánlás.

⁴⁵ A Folketinget weboldala: <https://www.ft.dk/da/medlemmer/medlemmer-uden-registreringer>

⁴⁶ A nyilatkozatokon fel kell tüntetni a (jelenleg és az elmúlt öt évben) betöltött állást, az évi 50 000 DKK-t (megközelítőleg 6 700 EUR) meghaladó forgalmat generáló önálló vállalkozást, az évi 50 000 DKK-t

miniszterekre, akik egyúttal parlamenti képviselők is, nem a parlamenti bevallási rendszert kell alkalmazni. A parlamenti képviselőkre vonatkozó rendszertől eltérően a miniszterekre irányadó rendszer kifejezetten kiterjed a házastársak/élettársak egyes pénzügyi érdekeltségeire is. A GRECO ugyanakkor azt ajánlotta, hogy ezeket az iránymutatásokat foglalják jogszabályba, bővítsék a nyilatkozatok hatályát és vezessenek be érdemi ellenőrzést⁴⁷.

A dán rendszerben nincsenek egyértelmű szabályok, sem iránymutatás arról, hogy a felső vezetői feladatokkal megbízott személyek miként tarthatnak kapcsolatot lobbistákkal. Azokra vonatkozóan sincsenek sem bejelentési, sem nyilvánosságra hozatali követelmények, akik befolyásolni próbálják a kormányzati lépéseket és szakpolitikákat. Ugyanakkor, míg a válaszadók többsége mind a 27 uniós tagállamban úgy véli, hogy az üzleti élet és a politika közötti túl szoros kapcsolat az országukban korrupcióhoz vezet, a legalacsonyabb értéket (47 %) Dániában rögzítették (uniós átlag: 76 %)⁴⁸. A lobbizás bizonyos formái (különösen az érdekcsoportok lobbizása) elfogadott része a döntéshozatali folyamatnak, és az a szándék áll a háttérben, hogy a döntések széles körű támogatást élvezzenek. Mindazonáltal a GRECO tanácsolta, hogy vezessenek be szabályokat és útmutatást a lobbistákkal és olyan harmadik személyekkel való kapcsolattartásra, akik a kormányzati folyamatok és döntések befolyásolására törekcszenek, továbbá hogy növeljék az ilyen kapcsolatok átláthatóságát⁴⁹.

Nincsenek egyértelmű szabályok a „forgóajtó-jelenségre”. Konkrét, a várakozási időszakokra vonatkozó protokoll hiányában több esetben számoltak be arról, hogy miniszterek közvetlenül vezető politikai lobbista álláshelyekre váltottak. Annak ellenére, hogy a GRECO ajánlotta, hogy vezessenek be szabályokat a felső vezetői funkcióval megbízott személyek közszektorbeli szolgálatuk befejezését követő alkalmazására, ilyen rendelet elfogadására egyelőre nincs konkrét terv⁵⁰.

Kialakítottak célirányos mechanizmusokat a visszaélést bejelentő személyek védelmére, de nincs átfogó jogszabály. Dániában nincs hatályban különös jogszabály a visszaélést bejelentő személyek védelmére. Ugyanakkor a pénzügyi szektorban a tőkekövetelményekről szóló IV. irányelv⁵¹ átültetésének részeként vannak ilyen jogszabályok. A dán vállalkozók szövetsége azt tanácsolja a vállalatoknak, hogy önkéntes alapon állapítsanak meg rendelkezéseket, ha így látják jónak. Emellett hatályban vannak rendszerek a közszektorban vagy egyes szektorspecifikus területeken, ideértve a Pénzügyi Felügyeleti Hatóság külső és belső eljárásait, a Dán Üzleti Hatóság visszaélés bejelentésére szolgáló külső rendszerét az auditorra vonatkozó jogszabályok potenciális megsértésével kapcsolatos kérdések tekintetében, továbbá egy, az Európai Vidékfejlesztési Alapot és az Európai Szociális Alapot érintő rendszert⁵².

(megközelítőleg 6 700 EUR) meghaladó üzleti részesedést (ideértve az aktuális befektetéseket), a korábbi és/vagy jövőbeni munkáltatókkal kötött pénzügyi megállapodásokat, szervezeti tagságokat.

⁴⁷ GRECO, Ötödik értékelési kör. Értékelő jelentés, vii. és viii. ajánlás.

⁴⁸ Az Eurobarométer 502. sz. tematikus felmérése (2020).

⁴⁹ GRECO, Ötödik értékelési kör. Értékelő jelentés, v. ajánlás.

⁵⁰ GRECO, Ötödik értékelési kör. Értékelő jelentés, vi. ajánlás.

⁵¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2013/36/EU irányelve (2013. június 26.) a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről.

⁵² Legutóbb a Dán Üzleti Hatóság hozott létre egy célirányos, a visszaélések bejelentésére szolgáló portált, a koronavírussal/Covid19-cel összefüggő kompenzációs rendszerekkel való visszaélést érintő riasztásokra (LOV nr 796 af 09/06/2020).

A politikai pártok finanszírozási kérdései hangsúlyt kaptak a nemzetközi értékelésekben, és a legtöbb ajánlást még nem hajtották végre. Ezen ajánlások között szerepeltek az érzékelt hiányosságoknak, többek között az egy meghatározott küszöböt meghaladó adományokat érintő bejelentési kötelezettség hiányának a kezelése, továbbá a független figyelemmel kísérés garantálása a politikai pártok és a választási kampányok finanszírozásában⁵³. Az Eurobarométer számadatai azt mutatják, hogy Dánia az egyetlen olyan ország, ahol azoknak a válaszadóknak az aránya, akik szerint a politikai pártok finanszírozása kellően átlátható és felügyelt, csökkent 2013 óta (41 % volt 2013-ban, 2019-ben pedig 34 %; uniós átlag: 32 %)⁵⁴.

Noha a represszív intézkedéseket a jelek szerint megfelelően alkalmazzák, nem állnak rendelkezésre széles körben korrupcióval kapcsolatos statisztikák. Jóllehet sor került a közelmúltban büntetőjogi felelősséget megállapító ítéletek kiszabására a korrupcióval összefüggő bűncselekmények⁵⁵ tekintetében, és a jelentős bírósági ítéletek megjelentek a fizetős hivatalos bírósági lapban, Dánia nem tesz közzé statisztikákat a külföldi hivatalos személy megvesztegetését feltáró nyomozásokról, sem a megindított vagy lezárt ügyekről⁵⁶.

---

⁵³ GRECO, Harmadik értékelési kör. Második megfeleléségi jelentés.

⁵⁴ Az Eurobarométer 502. sz. tematikus felmérése (2020).

⁵⁵ Például az összeférhetlenségi szabályok megsértése vagy a hatalommal való visszaélés, és egy sor, pénzmosással összefüggésben kivizsgált súlyos bűncselekmény.

⁵⁶ Transparency International (2018), Exporting corruption – progress report 2018: assessing enforcement of the OECD anti-bribery convention (A korrupció exportálása – 2018. évi eredményjelentés: az OECD vesztegetés elleni egyezménye végrehajtásának értékelése), 43. o.

III. MÉDIAPLURALIZMUS

A véleménynyilvánítás szabadsága védelmének általános keretét az alkotmány biztosítja. A nemzeti médiafelügyeleti hatóság, a Dán Rádió és Televízió Tanács feladatát, szervezeti felépítését és eljárási szabályait törvény határozza meg. Nincsenek a média-tulajdonviszonyok átláthatóságára vagy az állami reklámok elhelyezésére irányadó konkrét jogszabályok. Az iratbetekintést a közigazgatási dokumentumokba való betekintésről szóló 2014. évi törvény szabályozza⁵⁷.

A Dán Rádió és Televízió Tanács működésében függetlenséget élvez. A független hatóság feladatait és szervezeti felépítését a dán rádiós és televíziós műsorszolgáltatásról szóló törvény állapítja meg. A Rádió és Televízió Tanács titkárságát a Kultúra és Paloták Hivatalának médiaegysége látja el. A tanács úgy látja, szervezeti felépítése stabil, még akkor is, ha néhány döntés erőteljes politikai érdeklődést váltott ki⁵⁸. A médiahatóság függetlenségét és hatékonyságát veszélyeztető nagyon alacsony kockázatot mutatott a médiapluralizmus monitor legutóbbi kiadása (MPM 2020) is. A Rádió és Televízió Tanács eljárási szabályait végrehajtási rendelet állapítja meg, amelyet az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv felülvizsgálatát követően aktualizáltak. A miniszter nevezi ki a tanács nyolc tagját, köztük az elnököt és az alelnököt négy évre. A tagok újra kinevezhetők. Egy tagot a Rádióhallgatók és Televízió nézők Szervezetének Együttműködési Fóruma jelöl, egyet pedig a Bírák Tanácsa. A testületi szerv vezetőjének/tagjainak felmentésére a közigazgatási törvény szabályai irányadók. A felmentésről szóló határozat előtt az érintett tagot meg kell hallgatni. A határozatot írásba kell foglalni, és indokolást is kell tartalmaznia. Ezenfelül a tagok számára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy panaszt tegyenek a határozattal szemben, vagy fellebbezést nyújtsanak be vele szemben a bírósághoz. A Rádió és Televízió Tanács határozatai nem fellebbezhetők meg a minisztérium előtt, csak a bíróságon. Ahogy minden közigazgatási döntés esetében, a parlamenti ombudsman foglalkozik az ügykezelési panaszokkal.

A Dán Sajtótanács (*Presse Nævnet*) jogszabállyal létrehozott, független, önszabályozó testület az Igazságügyi Minisztérium égisze alatt⁵⁹. A Sajtótanács foglalkozik a dán tömegtájékoztatási panaszokkal, és nyolc tagból áll, akiket az igazságügyminiszter nevez ki. E nyolc tag az újságírókat, a nyilvánosságot és a nyomtatott sajtó, valamint a rádió és televízió szerkesztősegeit képviseli. Az elnököt és az alelnököt a dán Legfelsőbb Bíróság ajánlása alapján nevezik ki. A Sajtótanács kritikát fogalmazhat meg a helyes sajtóetikát érintő ügyekben, és arra utasíthatja a szóban forgó médium szerkesztőjét, hogy tegyen közzé választ vagy a Sajtótanács határozatát. A Sajtótanács ugyanakkor nem szabhat ki szankciót, és nem ítélt meg pénzügyi kompenzációt sem a panaszosnak⁶⁰.

Nincsenek a média-tulajdonviszonyok átláthatóságára vagy az állami reklámok elhelyezésére irányadó konkrét szabályok. Az állami reklámoknak meg kell felelniük a rádiós és televíziós műsorszolgáltatásról szóló törvény általános szabályainak, és a törvénnyel összefüggő, az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelven alapuló másodlagos jogszabályoknak. Az MPM 2020 megjegyzi, hogy a részvények 20 %-át meghaladó tulajdonjogot fel kell tüntetni valamennyi vállalat, így a médiavállalatok éves pénzügyi

⁵⁷ A Riporterek Határok Nélkül éves sajtószabadság-indexe folyamatosan a legjobban teljesítő országok közé sorolja Dániát, amely jelenleg a harmadik helyen áll. Lásd: <https://rsf.org/en/ranking>

⁵⁸ A Rádió és Televízió Tanács írásbeli észrevételei, 1–2. o.

⁵⁹ A média felelőségéről szóló törvény – 1719. sz. egységes szerkezetbe foglalt törvény, 2018.12.27.

⁶⁰ A Dán Sajtótanács (*Presse Nævnet*) weboldala, <https://www.pressenaevnet.dk/press-ethical-rules/>

kimutatásaiban is, de a médiavállalatokra nem vonatkoznak különleges követelmények. Dániában a média érdekelt felei jelezték, hogy a konkrét szabályok hiányának ellenére a gyakorlatban kellően kielégítőnek ítélik a média-tulajdonviszonyok nemzeti átláthatóságának szintjét, a Központi Cégjegyzékből ugyanis különösen látható, hogy kik a főbb médiumok tulajdonosai⁶¹.

A tájékoztatáshoz való jogra bizonyos korlátozások vonatkoznak. A közigazgatási dokumentumokba való betekintésről szóló törvény, amely minden közigazgatási szerv és minisztérium tekintetében meghatározza a nyilvánosság tájékoztatáshoz való hozzáféréseinek és a dokumentumokba való betekintésnek a szabályait, 2014-ben módosult, és tovább korlátozta a nyilvánosság és az újságírók hozzáféréseit bizonyos kormányzati aktákhoz⁶². A törvény 7. §-a kimondja, hogy bárki kérheti egy közigazgatási szervnél a hatósági tevékenységével összefüggő közigazgatási eljárás részeként iktatott vagy ilyen szerv által kiadott dokumentum nyilvánosságra hozatalát. Ez a betekintés ugyanakkor bizonyos ügy-, dokumentum- és információ típusok tekintetében korlátozott, különösen a hatóságok belső munkadokumentumait, vagy olyan dokumentumokat illetően, amelyeket akkor továbbítanak, amikor a miniszternek a beosztottjai tanácsadására van szüksége⁶³. Az érdekelt felek rámutatnak arra, hogy a miniszternek történő segítségnyújtást és tanácsadást, valamint a jogalkotási eljárásban a parlamenti képviselőkkel folytatott kommunikációt érintő esetekben alkalmazott kivételek eredményeként bizonyos politikai megállapodások alapját képező információ továbbra is titkos maradhat⁶⁴. A parlamenti ombudsman szintén azt állapította meg, hogy a miniszteri szolgálatra vonatkozó kivétel korlátozó hatással járhat a betekintési jogra a gyakorlatban⁶⁵.

Dániában erőteljes a véleménynyilvánítás szabadságának hagyománya. A véleménynyilvánítás szabadságának védelméhez az alkotmány biztosít átfogó keretet⁶⁶. A Riporterek Határok Nélkül éves sajtószabadság-indexe folyamatosan a legjobban teljesítő országok közé sorolja Dániát, amely jelenleg a harmadik helyen áll a világon⁶⁷. Mindazonáltal Dániában a szabadságvesztés-büntetés a rágalmozás lehetséges szankciói között szerepel⁶⁸. Az MPM 2020 úgy látja, a véleménynyilvánítás szabadságának védelme tekintetében csak nagyon csekély kockázatok merülhetnek fel, mivel a demokratikus hagyományok és intézmények általában véve erőteljesek Dániában. 2019-ben és 2020-ban az Európa Tanácsnak az újságírás védelmét és az újságírók biztonságát előmozdító platformja nem tett közzé semmilyen figyelmeztetést Dániát illetően⁶⁹. 2017/2018-ban létrejött egy szakosított szerv, a Véleménynyilvánítás Szabadságának Bizottsága⁷⁰, azzal a céllal, hogy értékelje a véleménynyilvánítás szabadságának keretét és általános feltételeit. E bizottság

⁶¹ Az országban tett látogatáskor szerzett információ.

⁶² Meg kell jegyezni ezzel összefüggésben azt is, hogy az MPM 2020 szerint az újságírók védelmének fő kockázata abban áll, hogy a tájékoztatáshoz való jogot az alkotmány kifejezetten nem védi.

⁶³ A közigazgatási dokumentumokba való betekintésről szóló törvény 19–33. §-a és 35. §-a.

⁶⁴ A közigazgatási dokumentumokba való betekintésről szóló törvény 24. §-a és 27. § (2) bekezdése. Az országban tett látogatás során szerzett információ, pl. a Dán Újságírók Szövetségének Nyílt közigazgatás című nyilatkozata; vagy a Danske Mediernek „A Danske Medier üdvözli a Véleménynyilvánítás Szabadságának Bizottsága által készített jelentés csütörtöki közzétételét” című nyilatkozata.

⁶⁵ A közigazgatási dokumentumokba való betekintésről szóló törvény 24. §-a. A parlamenti ombudsman éves jelentése (2016), 141–142. o.

⁶⁶ Lásd az alkotmány 77. §-át.

⁶⁷ Riporterek Határok Nélkül, 2020. évi éves sajtószabadság-index.

⁶⁸ https://cmpf.eu.eu/wp-content/uploads/2019/01/decriminalisation-of-defamation_Infographic.pdf

⁶⁹ Az Európa Tanácsnak az újságírás védelmét és az újságírók biztonságát előmozdító platformja <https://www.coe.int/en/web/media-freedom>

⁷⁰ Dánia észrevételei a 2020. évi jogállamisági jelentéshez, 20. o.

2020 áprilisában készítette el jelentését, ezzel hozzájárult a véleménynyilvánítás szabadságának a dán társadalomban tapasztalható helyzetéről szóló átfogó politikai vitákhoz⁷¹.

IV. A FÉKEKKEL ÉS ELLENSÚLYOKKAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZMÉNYI KÉRDÉSEK

Dánia egykamarás parlamentáris kormányzati rendszerrel rendelkezik, amelyben mind a kormány, mind a parlamenti képviselők kezdeményezhetnek jogszabályt, jöllehet a törvénytervezeteket általában a kormány terjeszti elő. Alkotmánybíróság hiányában az utólagos alkotmányossági felülvizsgálatot az egyes bíróságok végzik el konkrét ügyekben⁷². A parlamenti ombudsman garantálja a felügyeletet a hatóságok határozatai felett, és a Dán Emberi Jogi Intézet figyelemmel kíséri az alapvető jogok tiszteletben tartását.

A jogalkotás folyamatának az átfogó előkészítő munka is a része. Az Igazságügyi Minisztérium jogalkotás minőségéről szóló iránymutatása⁷³ részletes utasításokkal szolgál a jogszabályok előkészítésének folyamatáról, ideértve a jogalkotási programozási és előkészítő lépéseket, mint például az esetleges előkészítő bizottságokat és a kötelező hatásvizsgálatokat (többek között a gazdasági és környezeti hatások, továbbá a polgároknál jelentkező adminisztratív következmények vizsgálatát). A kormány jogszabálytervezeteit általában közzéteszik nyilvános konzultációra egy kormányzati portálon (ennek ajánlott minimális időtartama négy hét), és közvetlenül megküldik külső konzultációra az érintett hatóságoknak és szervezeteknek⁷⁴. A jogszabálytervezeteket az Igazságügyi Minisztérium gyakorlati jogalkotási szempontból is felülvizsgálja, többek között, hogy biztosítsa a nemzetközi emberi jogi kötelezettségeknek való megfelelést⁷⁵.

A parlamenti ombudsman fontos szerepet tölt be a közigazgatási döntések felügyeletében. A parlament által az egyes általános választásokat követően megválasztott⁷⁶ parlamenti ombudsman fellebbviteli hatóságként jár el a közigazgatási döntések tekintetében, értékeli a hatósági aktusok meglévő jogszabályoknak vagy a jó közigazgatási gyakorlatnak való megfelelését. Az ombudsman panaszok alapján jár el, vagy saját hatáskörben kezdeményez vizsgálatot. 2019-ben az ombudsman 5 368 panasszal foglalkozott, ezek közül sok a nyilvános nyilvántartásokba való betekintés kérdéséhez kapcsolódott, a 163 saját hatáskörben kezdeményezett vizsgálat pedig általánosabb kérdésekre összpontosított, amelyek a polgárok nagy számát érintették⁷⁷. Az ombudsman véleménye, amely a hatóságoknak is megfogalmazhat ajánlásokat az ügy újraindítására vagy egy határozat megváltoztatására, nem kötelező erejű. A mind a hatóságoktól, mind az ombudsmantól származó információ szerint a hatóságok általában követik az ajánlásokat a gyakorlatban. Az ombudsman mellett a Dán Emberi Jogi Intézet működik nemzeti emberi jogi intézetként, és a

⁷¹ Összhangban az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának az újságírás védelméről, és az újságírók és más médiaszereplők biztonságáról szóló CM/REC(2016)4. számú ajánlásával, amely átfogó jogalkotási keretet szólít fel, amely lehetővé tenné az újságírók és más médiaszereplők számára, hogy hatékonyan és félelem nélkül szólhassanak hozzá a nyilvános vitákhoz.

⁷² Ez csak ritkán fordul elő, és egyetlen egy olyan eset volt, amikor a Legfelsőbb Bíróság úgy döntött, hogy nem alkalmaz egy jogszabályt, mert az nem egyeztethető össze az alkotmánnyal, 1999-ben, a Tvind-ügyben, U 1999.841 H.

⁷³ Igazságügyi Minisztérium, Iránymutatás a jogalkotás minőségéről.

⁷⁴ Lásd a *Hoeringsportalen* online platformot.

⁷⁵ Dánia észrevételei a 2020. évi jogállamisági jelentéshez, 24. o.

⁷⁶ Az ombudsmant a parlament is mentheti fel, ha már nem élvezzi a parlament bizalmát.

⁷⁷ Parlamenti ombudsman, 2019. évi éves jelentés, 39. o.

Nemzeti Emberi Jogi Intézmények Globális Szövetsége A-minősítéssel akkreditálta újra 2018-ban. Az intézet a nemzeti esélyegyenlőségi testület is.

A civil társadalmi tér nyílnak tekinthető Dániában⁷⁸, a civil társadalmi szervezetek fokozott részvétele pedig az Emberi Jogi Tanácson keresztül valósul meg. A Dán Emberi Jogi Intézet az Emberi Jogi Tanácsán keresztül nagyszámú, különböző szakterületekkel foglalkozó civil társadalmi szervezetet fog össze; e tanács értékeli a nemzeti emberi jogi intézet tevékenységeinek kialakítását és végrehajtását, új tevékenységeket javasolhat, és az igazgatótanács 14 tagjából hatot jelöl⁷⁹.

A bíróságok tevékenységének a Covid19-világjárvány alatt történő felfüggesztéséhez vezető döntéshozatali folyamat vita tárgyát képezte. A Covid19-világjárványra reagáló veszélyhelyzeti intézkedéseket a járványügyi törvény módosítása nyomán hozták meg, amely a járványvédelmi rendeletek elfogadásának hatáskörét az egészségügyi miniszterre ruházta. A parlament a törvényt 2020. március 12-én egyhangúlag fogadta el⁸⁰. A Nemzeti Bírósági Igazgatási Tanács ugyanezen a napon bejelentette, hogy tekintettel a Covid19-világjárványra, a bíróságoknak csak a legalapvetőbb funkcióit tartják fenn, és elsőbbséget élveznek a sürgős és létfontosságú ügyek⁸¹. Azóta vita kezdődött arról, hogy e döntést a bíróságok függetlenségére vonatkozó alkotmányos rendelkezésekkel összhangban hozták-e meg. A Justitia agytröszt tanulmánya⁸² szerint a Nemzeti Bírósági Igazgatási Tanács túl messzire ment az útmutatásában, tekintve, hogy az alkotmány és az igazságszolgáltatás igazgatásáról szóló törvény értelmében a Nemzeti Bírósági Igazgatási Tanács nem jogosult döntést hozni az ügyek prioritizálásáról a bíróságok helyett. Nyilvános nyilatkozatokban a tudományos élet szereplői és a Bírák Tanácsa szintén aggályokat fogalmaztak meg, noha elismerték a gyors fellépést igénylő rendkívüli körülményeket. Az Igazságügyi Minisztérium és a Nemzeti Bírósági Igazgatási Tanács vitatta ezeket az álláspontokat⁸³. A parlament független szakértői testületet jelölt ki, amely megvizsgálja majd, hogy a kormány általában hogyan kezelte a járványt; e vizsgálat eredményei 2020 végére várhatók.

A Nemzeti Bírósági Igazgatási Tanács aktívan mozdítja elő a jogállamiságot. Az elmúlt években a Nemzeti Bírósági Igazgatási Tanács számtalan erőfeszítést tett a jogállamiság előmozdítására és az igazságszolgáltatási rendszer jobb érthetőségének biztosítására számos célcsoport tekintetében, hogy javítsa az igazságszolgáltatási rendszer felhasználókra való összpontosítását. Ezen erőfeszítések közé tartoznak olyan kezdeményezések, mint a nyilvánosságnak szóló oktatóvideók, az iskolások elérése a tanároknak címzett tananyag-mintákkal, az újságírók megszólítása egy célirányos honlapon keresztül, és a laikus bírák bevonása azáltal, hogy átfogó tájékoztató anyagot biztosítanak a számukra, mielőtt megbízatásukat megkezdnék⁸⁴.

⁷⁸ A CIVICUS minősítése szerint; a minősítés ötfokú: nyílt, beszűkült, akadályozott, elnyomott és zárt.

⁷⁹ Az Emberi Jogi Tanács olyan civil társadalmi szervezeteket tömörít, amelyek például az igazságszolgáltatás, a média, a menekültügy területén dolgoznak, de (szavazati joggal nem rendelkező tagként) munkájában részt vesznek minisztériumok, hatóságok, politikai pártok. Az igazgatótanács többi tagját a dán egyetemek, az Emberi Jogok Grönlandi Tanácsa és a nemzeti emberi jogi intézet alkalmazottai jelölik.

⁸⁰ Ilyen rendeletek elfogadásának hatásköre korábban az egészségügyi tisztviselők és politikusok helyi bizottságait illette. A módosítást rendes jogalkotási eljárás keretében fogadták el, de a három meghallgatás 18 órára sűrűsödött be, az ilyen gyorsított eljáráshoz a parlament 3/4-ének szavazatára van szükség.

⁸¹ Nemzeti Bírósági Igazgatási Tanács, Veszélyhelyzeti készség a dán bíróságokon: további információ.

⁸² Justitia, A jogállamiság és a Covid19, 95–104. o.

⁸³ Information, Egyes levelek kétségbe vonják, hogy a bíróságok bezárása összhangban volt az alkotmánnyal.

⁸⁴ További információ tekintetében lásd a Nemzeti Bírósági Igazgatási Tanács weboldalát.

I. melléklet: Források betűrend szerinti jegyzéke*

* A 2020. évi jogállamisági jelentéshez kapcsolódó konzultáció keretében beérkezett észrevételek jegyzéke megtalálható az (EB weboldalán).

A sajtó- és médiaszabadság európai központja (2020), 2020 Media pluralism monitor. <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020>

Az Európai Unió Bíróságának 2018. július 25-i ítélete, *LM*, C-216/18 PPU.

Az Európai Unió Bíróságának 2019. május 27. ítélete, *OG*, C-508/18 és *PI*, C-82/19 PPU egyesített ügyek.

CEPEJ (2020), Study on the functioning of the judicial systems in the EU Member States.

CIVICUS, Monitor tracking civic space: Denmark. <https://monitor.civicus.org/country/denmark/>

Dán Bírák Tanácsa (2020), „A bírák munkakörülményei”.

Dán bíróságok (2020), Polgári ügyek, <https://domstol.dk/om-os/tal-og-fakta/civile-sager/>

Dán Újságírók Szövetsége, Nyílt közigazgatás. <https://journalistforbundet.dk/offentlighedslov>

Dánia Kormánya (2019), A pénzügyi bűncselekményekkel szembeni fellépés erősítése. https://www.regeringen.dk/media/6607/aftale-om-styrkelse-af-indsatsen-mod-finansiel-kriminalitet-270319_endelig.pdf

Dánia Kormánya (2020), Dánia észrevételei a 2020. évi jogállamisági jelentéshez.

Danske Medier (2020. május 1.), A Danske Medier üdvözli a Véleménynyilvánítás Szabadságának Bizottsága által készített jelentés csütörtöki közzétételét. <https://danskemedier.dk/aktuelt/journalistik-og-redaktion/danske-medier-glaeder-sig-over-offentliggoerelsen-af-ytringsfrihedskommissionens-betaenkning/>

Emberi Jogok Európai Bírósága, 2013. január 9-i ítélet, *Oleksandr Volokov kontra Ukrajna*, (21722/11. sz. kérelem).

Európa Tanács, Az újságírás védelmét és az újságírók biztonságát előmozdító platform – Dánia <https://www.coe.int/en/web/media-freedom>

Európa Tanács: Miniszteri Bizottság (2000), A Miniszteri Bizottság Rec(2000)19. számú ajánlása a tagállamoknak – Az ügyészség szerepe a büntető igazságszolgáltatás rendszerében.

Európa Tanács: Miniszteri Bizottság (2010), A Miniszteri Bizottság CM/Rec(2010)12. számú ajánlása a tagállamoknak a bírák függetlenségéről, hatékonyságáról és szerepéről.

Európa Tanács: Miniszteri Bizottság (2016), A Miniszteri Bizottság Rec(2016)4. számú ajánlása a tagállamoknak az újságírás védelméről, valamint az újságírók és más médiaszereplők biztonságáról.

Európai Bizottság (2020), Jelentés az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i tanácsi kerethatározat végrehajtásáról.

Európai Bizottság (2020), Uniós igazságügyi eredménytábla.

GRECO (2014), Negyedik értékelési kör. A parlamenti képviselőket, bírákat és ügyészeket érintő korrupció megelőzése. Értékelő jelentés. Dánia.

GRECO (2019), Harmadik értékelési kör. A pártfinanszírozás átláthatósága. Második megfeleléségi jelentés. Dánia.

GRECO (2019), Ötödik értékelési kör. A korrupció megelőzése és a feddhetetlenség előmozdítása a központi kormányzati szerveknél (felső vezetői tisztségek) és a bűnüldöző hatóságoknál. Értékelő jelentés. Dánia.

- GRECO (2020), Negyedik értékelési kör. A parlamenti képviselőket, bírákat és ügyészeket érintő korrupció megelőzése. Időközi értékelő jelentés. Dánia.
- Igazságügyi Minisztérium (2020. június 24.), Az új bírácoknak enyhíteniük kell a bíróságra nehezedő nyomáson. <https://www.justitsministeriet.dk/nyt-og-presse/pressemeddelelser/2020/nye-dommere-skal-lette-preset-paa-domstolene>
- Igazságügyi Minisztérium, Iránymutatás a jogalkotás minőségéről. <https://lovkvalitet.dk/>
- Information (2020. július 6.), Egyes levelek kétségbe vonják, hogy a bíróságok bezárása összhangban volt az alkotmánnyal. https://www.information.dk/indland/2020/07/mails-saar-tvivl-hvorvidt-nedlukningen-domstolene-overensstemmelse-grundloven?lst_mst
- Justitia (2020), Jogállamiság és Covid19. <http://justitia-int.org/retsstaten-og-covid-19>
- Nemzeti Bírósági Igazgatási Tanács, Veszélyhelyzeti készütség a dán bíróságokon: további információ. <https://www.domstol.dk/aktuelt/2020/3/noedberedskab-ved-danmarks-domstole-yderligere-information/>
- Parlamenti ombudsman (2017), 2016. évi éves jelentés.
- Parlamenti ombudsman (2020), 2019. évi éves jelentés.
- Riporterek Határok Nélkül, 2020. évi éves sajtószabadság-index.
- Transparency International (2018), Exporting corruption – progress report 2018: assessing enforcement of the OECD anti-bribery convention. https://images.transparencycdn.org/images/2018_Report_ExportingCorruption_English_200402_075046.pdf
- UNCAC (2017), UNCAC végrehajtási felülvizsgálat – országspecifikus véleményezési jelentés, Dánia. https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/CountryVisitFinalReports/2017_10_21_Denmark_Final_Country_Report.pdf
- Virtuális országlátogatás Dániában a 2020. évi jogállamisági jelentéssel összefüggésben.

II. melléklet: Országlátogatás Dániában

A Bizottság szolgálatai 2020 júniusában és júliusában virtuális találkozót tartottak az alábbiakkal:

- Dán Bírák Tanácsa
- Dán Sajtótanács
- Dán Újságírók Szövetsége
- Danske Medier
- Igazságügyi Minisztérium
- Különleges Ügyészség
- Legfelsőbb Bíróság
- Nemzeti Bírósági Igazgatási Tanács
- Parlamenti ombudsman
- Transparency International Denmark
- Ügyészségi Szolgálat

Emellett a Kultúra és Paloták Hivatala írásbeli tájékoztatást adott a virtuális értekezlet helyett.

* A Bizottság ezenkívül az alábbi szervezetekkel is találkozott számos horizontális megbeszélés során:

- A sajtó- és médiaszabadság európai központja
- Amnesty International
- Az egész életen át tartó tanulás platformja
- Civil Society Europe
- EuroCommerce
- Európai Civil Fórum
- Európai Egyházak Konferenciája
- Európai Nonprofit Jogi Központ
- Európai Szövetség a Szabadságjogokért
- Free Press Unlimited
- Front Line Defenders
- ILGA-Europe
- Nemzetközi Emberi Jogi Föderáció
- Nemzetközi Jogászbizottság
- Nemzetközi Sajtóintézet
- Nyílt Társadalom Igazságügyi Kezdeményezés / Nyílt Társadalom Európai Politikai Intézet
- Riporterek Határok Nélkül
- Transparency International EU